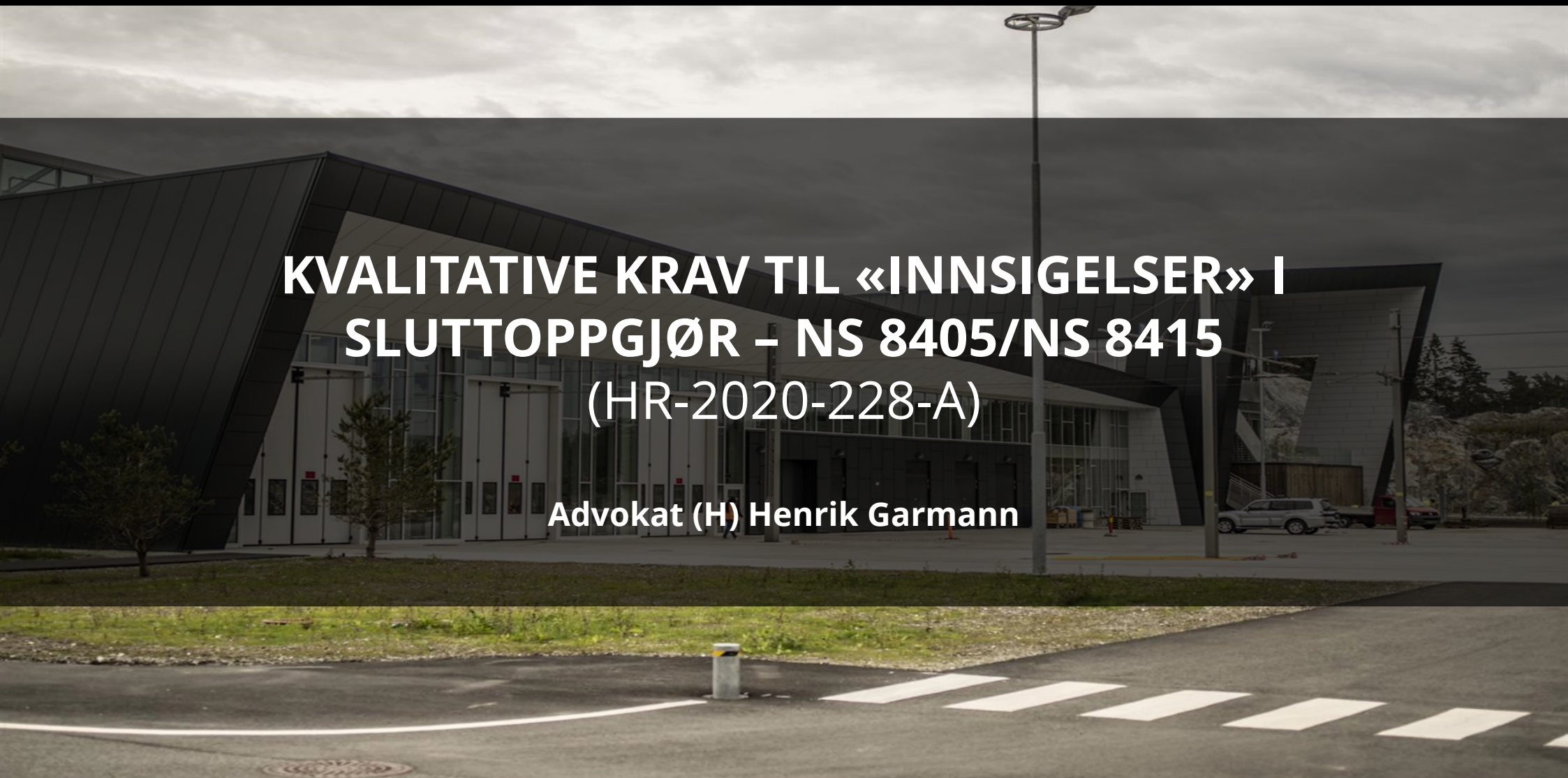

garmann mitchell

**KVALITATIVE KRAV TIL «INNSIGELSER» I
SLUTTOPPGJØR – NS 8405/NS 8415
(HR-2020-228-A)**

Advokat (H) Henrik Garmann

0. OVERSIKT

1. Sakens bakgrunn
2. Hva saken gjaldt for Høyesterett
3. Skanskas hovedanførsler
4. HGTs hovedanførsler
5. Hovedpunkter i dommen
6. Dommens betydning

1. SAKENS BAKGRUNN

NS 8405

NS 8415

bybanen utbygging

SKANSKA

1. SAKENS BAKGRUNN (forts.)

Innsigelse mengdeavregninger fremmet i målebrev fra Halvorsen Grave & Transportservice AS - C31 Bybanen		
Sum fremsendt i målebrev:	kr 43 599 467,09	Det avviker det mellom fremsendt målebrev og sluttoppgjøret.
Andel godkjent:	kr 14 569 914,44	HGT bærer risikoen ved uoverenstemmelser mellom mengder i oversendte målebrev og mengden medtatt i sluttoppgjøret.
Andel avvist:	kr 412 758,30	Målebrevene til HGT er ikke dokumentert iht. kontrakt der det fremgår at alle målebrev må dokumenteres med innmålte mengder og bilde. Skanska har videreformidlet kravene og mengdeavregninger til byggherren, og vil godskrive HGT med det samme krav/mengde som byggherren måtte finne å godkjenne overfor Skanska. Viser til pkt.1.12 i avklaringsmøte der det fremgår at målebrev skal godkjennes av SN og BH. Etter kontrakten mellom Skanska og HGT skal HGT måle sine arbeider etter hvert som de er utført. HGT har valgt å måle sine arbeider tett opp mot sluttoppgjøret istedenfor å gjøre dette løpene iht. kontrakt og etterlysninger fra Skanska. Nå som samtlige målebrev er kommet så sent i byggeprosessen har behandlingstiden for disse løpt utover frist for innsigelser, 29.05.2016. Skanska ønsket en dialog rundt fristen for innsigelse formidlet i e-post til Ruben Nordnes datert 30.03.2016. HGT v/Ruben Nordnes i e-post 04.04.2016 avviste all form for dialog rundt fristen for innsigelse. Skanska gir nå innsigelse på krav/mengde som ennå ikke er godkjent fra Byggherren, inn til godkjenning foreligger.
Andel ikke ferdigbehandlet:	kr 28 616 794,35	Målebrevene til HGT er ikke dokumentert iht. kontrakt der det fremgår at alle målebrev må dokumenteres med innmålte mengder og bilde. Skanska har videreformidlet kravene og mengdeavregninger til byggherren, og vil godskrive HGT med det samme krav/mengde som byggherren måtte finne å godkjenne overfor Skanska. Viser til pkt.1.12 i avklaringsmøte der det fremgår at målebrev skal godkjennes av SN og BH. Etter kontrakten mellom Skanska og HGT skal HGT måle sine arbeider etter hvert som de er utført. HGT har valgt å måle sine arbeider tett opp mot sluttoppgjøret istedenfor å gjøre dette løpene iht. kontrakt og etterlysninger fra Skanska. Nå som samtlige målebrev er kommet så sent i byggeprosessen har behandlingstiden for disse løpt utover frist for innsigelser, 29.05.2016. Skanska ønsket en dialog rundt fristen for innsigelse formidlet i e-post til Ruben Nordnes datert 30.03.2016. HGT v/Ruben Nordnes i e-post 04.04.2016 avviste all form for dialog rundt fristen for innsigelse. Skanska gir nå innsigelse på krav/mengde som ennå ikke er godkjent fra Byggherren, inn til godkjenning foreligger.

Mengder fremsendt i målebrev:					Mengde			Sum			Kommentar:	
Post	Tekst på Utførelse	enhet	Antall i målebrev:	Pris H	Sum H	Godkjent av BU/SK	Andel avvist	Ikke behandlet	Godkjent av BU/SK	Andel avvist		Ikke ferdigbehandlet:
01.01.2002	FORSIKRING AV EGET KONTRAKTARBEID Andre	Rigg	1	5000	kr 5 000,00	1			kr 5 000,00	kr -	kr -	
01.01.2014	TILRIGGING FOR VINTERARBEIDER Lokaliser	Rigg	1	15000	kr 15 000,00	1			kr 15 000,00	kr -	kr -	
01.01.2015	DRIFT AV EGET KONTRAKTARBEID Lokaliser	Rigg	1	60000	kr 60 000,00	1			kr 60 000,00	kr -	kr -	
02.01.03.21.1	KONTROLL AV UNDERLAGET Overflate: Utlagt	rs	1	14000	kr 14 000,00			1	kr -	kr -	kr 14 000,00	
02.01.03.21.2	GRAVING AV GROPER - VOLUM Omfang: Inklud	m3	267,37	200	kr 53 474,00			267,37	kr -	kr -	kr 53 474,00	
02.01.03.21.3	TRANSPORT UTENFOR ANLEGGSSOMRÅDET - FAST	m3	267,37	160	kr 42 779,20			267,37	kr -	kr -	kr 42 779,20	
02.01.03.21.4	UTLEGGING AV LØSMASSER I AG - VOLUM Tvn	m3	199,64	160	kr 31 942,40			199,64	kr -	kr -	kr 31 942,40	
05.01.26.01.1	(NUMBINEN) PUNING I LØSMASSEN OG BERG FRI	stk	0	1600	kr 9 600,00				kr -	kr -	kr 9 600,00	
05.01.26.01.2	PREFABRIKERT KABELKUM Innvendig bunn: A	stk	6	1600	kr 9 600,00			6	kr -	kr -	kr 9 600,00	
05.01.26.01.3	GRAVING AV GROPER - ANTALL Omfang: Inklud	stk	6	225	kr 1 350,00				kr -	kr -	kr 1 350,00	
05.01.26.01.5	TILBAEFYLLING MED LØSMASSER MOT KONSTRU	stk	6	210	kr 1 260,00				kr -	kr -	kr 1 260,00	
09.02.25.01.1.1	For overskytende masser som kjøres til e	m3	1500	160	kr 240 000,00			1500	kr -	kr -	kr 240 000,00	
09.02.25.01.1.2	Masser som skal nyttes til tilbakefyllin	m3	0	95	kr -			0	kr -	kr -	kr -	
09.02.25.01.2	GRAVING AV GRØFT - VOLUM Omfang: Inklud	m3	23791,28	360	kr 8 564 860,80			23791,28	kr -	kr -	kr 8 564 860,80	
09.02.25.01.3.1	Overskytende masser fra graving som kjø	m3	1500	160	kr 240 000,00			1500	kr -	kr -	kr 240 000,00	
09.02.25.01.3.2	Masser som skal nyttes til tilbakefyllin	m3	0	95	kr -			0	kr -	kr -	kr -	
09.02.25.01.4.1	For alle kabeltrau (OPI kanal) - 150mm	m2	9236,308	65	kr 600 360,02			9236,308	kr -	kr -	kr 600 360,02	
09.02.25.01.4.2	For alle kabelnummer - 200mm utenfor kum	m2	464,27	65	kr 30 177,55			464,27	kr -	kr -	kr 30 177,55	
09.02.25.01.4.3	For Rinnalknummer - 7 stk	m2	79,44	65	kr 5 163,60			79,44	kr -	kr -	kr 5 163,60	

2. HVA SAKEN GJALDT FOR HØYESTERETT

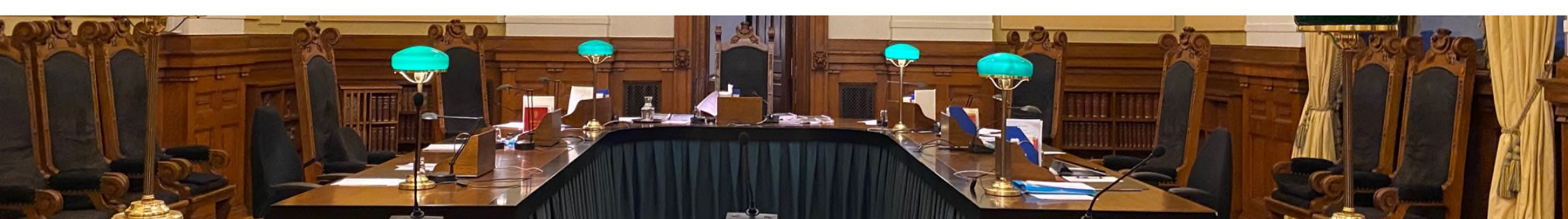
NS 8415 33.2 (2) og (3)

Det generelle tolkningsspørsmålet:

- Hvilke kvalitative krav skal stilles til «*innsigelser*» i kontraktens forstand?
- Herunder; Hvor uttrykkelig må tilbakemeldingen være? Hvor presis og detaljert? Kreves begrunnelse?

Den konkrete rettsanvendelsen – subsumsjonen:

- Oppfylte hovedentreprenørens tilbakemelding kravene til «*innsigelser*»?
- («*Andel godkjent*», «*Andel avvist*», «*Andel ikke ferdigbehandlet*», «*Ikke behandlet*», forbehold om BH sitt syn.)

3. SKANSKAS HOVEDANFØRSLER (TOLKNINGEN)

- ✓ **Unntak fra det alminnelige utgangspunktet om materielt riktig resultat**
 - Inngripende konsekvens.
 - «Myk» tolkning.
- ✓ **Språklig forståelse av uttrykket «innsigelser»**
 - Synonymt med «innvending» og «protest»; uenighet må tilkjennegis.
 - Nedre grense mot rene mishagsytringer. Begrunnet og ubetinget avslag kan ikke kreves.
- ✓ **Hensynet til enkle, praktiserbare regler**
 - Må kunne forstås og praktiseres av ikke-jurister.
- ✓ **Krav om uforbeholden og selvstendig stillingtaken?**
 - Nei.
- ✓ **Var åpne for at det innfortolkes et minimumskrav til begrunnelse/forklaring av innsigelsen**
- ✓ **Innsigelsens materielle berettigelse/godhet er irrelevant**

3. SKANSKAS HOVEDANFØRSLER (SUBSUMSJON)

Innsigelse mengdeavregninger fremmet i målebrev fra Halvorsen Grave & Transportservice AS - C31 Bybanen		
Sum fremsendt i målebrev:	kr 43 599 467,09	Det avviker det mellom fremsendt målebrev og sluttoppgjøret.
Andel godkjent:	kr 14 569 914,44	HGT bærer risikoen med uoverenstemmelser mellom mengder i oversendte målebrev og mengden medtatt i sluttoppgjør.
Andel avvist:	kr 412 758,30	Målebrevene til HGT er ikke dokumentert iht. kontrakt der det fremgår at alle målebrev må dokumenteres med innmålte mengder og bilde. Skanska har videreformidlet kravene og mengdeavregninger til byggherren, og vil godskrive HGT med det samme krav/mengde som byggherren måtte finne å godkjenne overfor Skanska. Viser til pkt.1.12 i avklaringsmøte der det fremgår at målebrev skal godkjennes av SN og BH. Etter kontrakten mellom Skanska og HGT skal HGT måle sine arbeider etter hvert som de er utført. HGT har valgt å måle sine arbeider tett opp mot sluttoppgjøret istedenfor å gjøre dette løpene iht. kontrakt og etterlysninger fra Skanska. Nå som samtlige målebrev er kommet så sent i byggeprosessen har behandlingstiden for disse løpt utover frist for innsigelser, 29.05.2016. Skanska ønsket en dialog rundt fristen for innsigelse formidlet i e-post til Ruben Nordnes datert 30.03.2016. HGT v/Ruben Nordnes i e-post 04.04.2016 avviste all form for dialog rundt fristen for innsigelse. Skanska gir nå innsigelse på krav/mengde som ennå ikke er godkjent fra Byggherren, inn til godkjenning foreligger.
Andel ikke ferdigbehandlet:	kr 28 616 794,35	Målebrevene til HGT er ikke dokumentert iht. kontrakt der det fremgår at alle målebrev må dokumenteres med innmålte mengder og bilde. Skanska har videreformidlet kravene og mengdeavregninger til byggherren, og vil godskrive HGT med det samme krav/mengde som byggherren måtte finne å godkjenne overfor Skanska. Viser til pkt.1.12 i avklaringsmøte der det fremgår at målebrev skal godkjennes av SN og BH. Etter kontrakten mellom Skanska og HGT skal HGT måle sine arbeider etter hvert som de er utført. HGT har valgt å måle sine arbeider tett opp mot sluttoppgjøret istedenfor å gjøre dette løpene iht. kontrakt og etterlysninger fra Skanska. Nå som samtlige målebrev er kommet så sent i byggeprosessen har behandlingstiden for disse løpt utover frist for innsigelser, 29.05.2016. Skanska ønsket en dialog rundt fristen for innsigelse formidlet i e-post til Ruben Nordnes datert 30.03.2016. HGT v/Ruben Nordnes i e-post 04.04.2016 avviste all form for dialog rundt fristen for innsigelse. Skanska gir nå innsigelse på krav/mengde som ennå ikke er godkjent fra Byggherren, inn til godkjenning foreligger.

4. HGTs HOVEDANFØRSLER (TOLKNINGEN)

✓ **HGTs syn på tolkningsresultatet:**

Ytringen må innebære et avslag og det må fremgå hva som avslås.

Avslaget må begrunnes.

✓ **Tolkningsbidrag:**

- Kontraktens ordlyd
- Formålet med sluttoppgjørprosedyren
- Plikten til samarbeid og lojalitet
- System- og konsekvensbetraktninger
- Standardens søksmålsfrist og alminnelige foreldelsesregler
- Preklusive virkning som tolkningsfaktor
- Konflikthemmende og prosessøkonomiske hensyn
- Standardens uttalte anvendelsesområde.

4. HGTs HOVEDANFØRSLER (SUBSUMSJON)

Mengder fremsendt i målebrev:						Menge			Sum			Kommentar:
Post	Tekst på Utførelse	enhet	Antall i målebrev:	Pris H	Sum H	Godkjent av BU/SK	Andel avvist	Ikke behandlet	Godkjent av BU/SK	Andel avvist:	Ikke ferdigbehandlet:	
01.01.2002	FORSIKRING AV EGET KONTRAKTARBEID Andre	Rigg	1	5000	kr 5 000,00	1			kr 5 000,00	kr -	kr -	
01.01.2014	TILRIGGING FOR VINTERARBEIDER Lokaliser	Rigg	1	15000	kr 15 000,00	1			kr 15 000,00	kr -	kr -	
01.01.2015	DRIFT AV EGET KONTRAKTARBEID Lokaliseri	Rigg	1	60000	kr 60 000,00	1			kr 60 000,00	kr -	kr -	
02.01.03.21.1	KONTROLL AV UNDERLAGET Overflate: Utlagt	rs	1	14000	kr 14 000,00			1	kr -	kr -	kr 14 000,00	
02.01.03.21.2	GRAVING AV GROPER - VOLUM Omfang: Inklud	m3	267,37	200	kr 53 474,00			267,37	kr -	kr -	kr 53 474,00	
02.01.03.21.3	TRANSPORT UTENFOR ANLEGGsområdet - FAST	m3	267,37	160	kr 42 779,20			267,37	kr -	kr -	kr 42 779,20	
02.01.03.21.4	UTLEGGING AV LØSMASSE I I AG - VOLUM Tvp	m3	199,64	160	kr 31 942,40			199,64	kr -	kr -	kr 31 942,40	

05.01.26.01.1	KOMBINERT BUNING I LØSMASSE OG BERG FOR	stk	0	4040	kr 29 040,00			0	kr -	kr -	kr 29 040,00	
05.01.26.01.2	PREFABRIKERT KABELKUM Innvendig bunn: A	stk	6	1600	kr 9 600,00			6	kr -	kr -	kr 9 600,00	
05.01.26.01.3	GRAVING AV GROPER - ANTALL Omfang: Inklu	stk	6	225	kr 1 350,00			6	kr -	kr -	kr 1 350,00	
05.01.26.01.5	TILBAKEFYLLING MED LØSMASSE MOT KONSTRU	stk	6	210	kr 1 260,00			6	kr -	kr -	kr 1 260,00	
09.02.25.01.1.1	For overskytende masser som kjøres til e	m3	1500	160	kr 240 000,00			1500	kr -	kr -	kr 240 000,00	
09.02.25.01.1.2	Masser som skal nyttes til tilbakefyllin	m3	0	95	kr -			0	kr -	kr -	kr -	
09.02.25.01.2	GRAVING AV GRØFT - VOLUM Omfang: Inklude	m3	23791,28	360	kr 8 564 860,80			23791,28	kr -	kr -	kr 8 564 860,80	
09.02.25.01.3.1	Overskytende masser fra graving som kjø	m3	1500	160	kr 240 000,00			1500	kr -	kr -	kr 240 000,00	
09.02.25.01.3.2	Masser som skal nyttes til tilbakefyllin	m3	0	95	kr -			0	kr -	kr -	kr -	
09.02.25.01.4.1	For alle kabeltrau (OPI kanal), 150mm	m2	9236,308	65	kr 600 360,02			9236,308	kr -	kr -	kr 600 360,02	
09.02.25.01.4.2	For alle kabelkummer, 200mm utenfor kum	m2	464,27	65	kr 30 177,55			464,27	kr -	kr -	kr 30 177,55	
09.02.25.01.4.3	For Signalkummer 7 stk	m2	29,44	65	kr 1 913,60			29,44	kr -	kr -	kr 1 913,60	

5. HOVEDPUNKTER I DOMMEN

✓ Om tolkningen av standardkontrakter

(Avsnitt 50:)

«Spørsmålet om hvordan kontraktsforholdet mellom partene skal forstås, må da avgjøres ut fra en objektiv fortolkning av bestemmelsene. Det at bestemmelsene må tolkes objektivt, innebærer imidlertid ikke at de utelukkende skal tolkes ut fra hva en naturlig språklig forståelse av bestemmelsene tilsier. Bestemmelsernes ordlyd må blant annet leses i lys av de formål de skal ivareta, og andre reelle hensyn.»

(jf. Rt-2010-961 avsnitt 44)

5. HOVEDPUNKTER I DOMMEN (forts.)

- ✓ Hvor spesifikke må innsigelsene være?

(Avsnitt 51:)

Må «bestride sluttoppstillingen»

Må ta «utvetydig stilling» til sluttoppstillingen

Ren beklagelse eller mishagsytring ikke tilstrekkelig (sml. HR-2012-2204-A om krav til nøytral reklamasjon.)

(Avsnitt 53:)

Må identifisere hvilke deler av kravsbeløpet i sluttoppstillingen som bestrides – typisk ved talloppstillinger.

Avklare hvilke krav partene er uenige om og hvilke beløp HE ikke vil betale.

Det sentrale for HR: En beløpsmessig identifikasjon (Krav om spesifisering «post for post»?)

5. HOVEDPUNKTER I DOMMEN (forts.)

✓ Krav om begrunnelse?

(Avsnitt 56:)

Systembetragtninger tilser at punkt 33.2 ikke omfatter mer enn tilkjenneivelse av et standpunkt.

(Avsnitt 58:)

Kan ikke stilles ikke strengere krav til detaljeringsgrad i HEs tilbakemelding enn til UEs sluttoppstilling.

(Avsnitt 60:)

«*Bevisst valg*» at det ikke er inntatt krav til nærmere forklaring – begrunnelse.

(Avsnitt 61:)

De reelle hensyn for begrunnelseskrav taper i vektingen mot de reelle hensyn som taler mot.

Tilsier ifølge Høyesterett «*stor forsiktighet med å innfortolke et begrunnelseskrav som ikke har god støtte i ordlyden eller i standardkontraktens system*».

5. HOVEDPUNKTER I DOMMEN (forts.)

✓ **HR sin konklusjon om tolkningen:**

(Avsnitt 62:)

«Min konklusjon, basert på kontraktens ordlyd og system og hensett til reelle hensyn, er at kravet til innsigelser etter punkt 33.2 kan begrenses til en tilkjenneivelse av uenighet uten at det kreves en nærmere begrunnelse. Men innsigelsene må identifisere hvilke deler av kravsbeløpet i sluttoppstillingen som bestrides, og dette må gjøres på en slik måte at en normalt forstandig underentreprenør kan forstå hvilke betalingskrav som ikke godtas.»

✓ **HR sin subsumsjon:**

(Avsnitt 70:)

«[K]ravene og beløpene er identifisert og spesifisert i oppstillingen. Etter min mening er det ikke tvilsomt at en normalt forstandig underentreprenør måtte forstå dette som en tilkjenneivelse av uenighet. Jeg er dermed enig med tingretten i at det som var angitt, var tilstrekkelig til at HGT måtte forstå at kravene ikke var godkjent.»

(Avsnitt 71:)

«Jeg tilføyer at det ikke endrer denne vurderingen at det var opplyst at kravene kunne bli betalt hvis byggherren godkjente dem. Det kan etter mitt syn ikke være noe i veien for at det i en innsigelse gis opplysning om at kravene likevel kan bli akseptert hvis nærmere angitte betingelser inntreffer.»

6. DOMMENS BETYDNING

- ✓ Uttrykkelig avslag ikke nødvendig. Tilstrekkelig at UE må forstå at krav ikke er akseptert; «*tilkjenneivelse av uenighet*» som identifiserer de deler av sluttoppstillingen uenigheten gjelder (HR-2020-228-A avsnitt 62 og 70). Begrunnelse kreves ikke.
- ✓ Først og fremst viktig presisering knyttet til NS 8405 / NS 8415 i en kontraktfase som genererer mange tvister, sml. «*mer enn en mishagsytring*» mv.
- ✓ Byggherrevennlig?
- ✓ Legger dommen til rette for standardiserte tilbakemeldinger på sluttoppgjøret (for å avbryte innsigelsesfrist)?
- ✓ Råd til HE/BH: Klargjør at kravet er bestridt inntil aksept fra byggherren eventuelt foreligger. Spesifiser bestridt beløp ned på post-nivå om mulig.
- ✓ Råd til alle ENTR: Høyere terskel for å anføre preklusjon (?)

garman mitchell

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

garman mitchell

2020